

יהודי של ש"ס

דף העשרה לשיעורי הדף היוזמי שע"י

איחוד שיעורי התורה בישראל

לקבלת הגיליון במייל torat.israel4@gmail.com

שבת דף י"א

ותשובה ותפילה וצדקה מעבירין את רוע הגזרה
קו התהילים להצלת הבריאים שלא יחלו והחולים שיתרפאו
0722-148184-077-9710320 597 לשליחת שמות לתפילה חייגו

נערך ע"י הרה"ג הרב נריה כהן שליט"א, הארות והערות יתקבלו בברכה במייל: c7673908@gmail.com

1) איזו עיר סופה להיחרב ?

- א. ירושלים.
- ב. יש בה מחלוקת.
- ג. אם גגות בתיה גבוהים מגג בית הכנסת.

2) האם כדאי להתענות על חלום רע ?

- א. חובה להתענות.
- ב. מתענה באותו יום, ואפילו בשבת.
- ג. מתענה ביום חול, אבל לא בשבת.

3) מהו 'אירא' ?

- א. סרגל.
- ב. חוט.
- ג. פקק של קנה.

השאלות בסדור זה הינן רשות

איזה ילד במשפחה, הכי בריא ומשובח ?

א. אצל אבא ואמא אצל אבא ואמא אצל אבא ואמא אצל אבא ואמא
ב. אצל אבא ואמא אצל אבא ואמא אצל אבא ואמא אצל אבא ואמא

הגאון רבי מרדכי בונים זילברברג שליט"א - רב שכונת ח' ביב לתגובות ולהערות בכתובת מייל: 5740398@gmail.com

י"א ע"א

האם תענית חלום בשבת רשות או חובה ?

יפה תענית לחלום כאש לנעורת, אר"ח ובו ביום וא"ר יוסף אפילו בשבת. מלשון הגמ' יפה תענית לחלום משמע דאין כאן חיוב תענית. וכן לשון השו"ע (רפ"ח ד') מותר להתענות בו תענית חלום כדי שיקרע גזר דינו, משמע דאין כאן חיוב תענית אלא היתר, היינו מאחר שמבואר בגמ' שזו העצה המועילה לבטל מה שהראו לו מן השמים שיש עליו גזרה רעה, התיירו לו אפילו בשבת, וכ"כ במג"א (רי"כ סק"ג) בשם רשב"א (קל"ב), דאין חיוב גם בחול. ומובא במ"ב (סי"ז).

אמנם ברמב"ם (תעניות פ"א הי"ב) כתב הרואה חלום רע צריך להתענות למחר, כדי שישוב ויעור במעשיו ויחפש בהן ויחזור בתשובה ומתענה ואפילו בשבת. ומתפלל עננו בכל תפלה אע"פ שלא קיבלה עליו מבעוד יום. והמתענה בשבת, מתענה יום אחר

מפני שביטל עונג שבת. עכ"ל. וכבר דייק הלחם משנה בדבריו שזה חיוב, ולא רק רשות, ממש"כ צריך להתענות, ולא שטוב ויפה ומותר אפילו בשבת אלא צריך, ומתענה אפילו בשבת.

האם הפסיקו רשב"י ור"א בנו מלימודם לתפילה ?

כגון אנו מפסיקין בין לקריאת שמע ובין לתפילה. כגון רשב"י וחביריו שתורתם אומנתם, שלהם יש חילוק שמפסיקים לק"ש שהוא מן התורה ולא לתפילה שהיא מדרבנן, אבל שאר כל אדם מפסיקים לק"ש ולתפילה, ובסוכה לא ע"א מבואר דמפסיקים באמצע האכילה לנטילת לולב ביו"ט ראשון שהוא דאורייתא ולא לתפילת מנחה שהיא דרבנן, ובר"ח שם דימה את זה למשנה בשבת דמפסיקים לק"ש ואין מפסיקים לתפילה והתוס' הקשו מהא דאמרינן בשבת לג ע"ב במעשה דרשב"י

ובכולל הגדול צילו של היכל ברובע היהודי שבירושלים, מסר חכם אחד שיעור במעמד הגי'ר אביגדור נבנצל שליט"א רב הרובע היהודי, ותירץ התירוץ הנ"ל, וטען הגרא"י שליט"א דאין אפשר לומר על הימים שהיה רשב"י ובנו במערה שהם ימי צרה הרי שם למד סתרי תורה ונגלו לו כל תעלומות ועיקר תורת רשב"י במערה. ויש להביא ראיה לדבריו מהפיוט 'בר יוחאי שנתחבר לפני כארבע מאות שנה ע"י המקובל רבי שמעון לביא "בר יוחאי מושב טוב ישבת יום נסת יום אשר ברכת במערות צורים שעמדת שם קנית הודך והדרך", הרי דנחשבים הימים שהיה רשב"י במערה "מושב טוב" ואף שהיה זה "ביום נסת יום אשר ברכת במערות צורים שעמדת – כיון ששם קנית הודך והדרך והצעת את הדברים קמיה מו"ר רבינו הגרא"י שליט"א רב"ד אמר שנחשב עת צרה שעצם הדבר שברחו מן המלכות ולא היה להם מה לאכול כי אם חרובים זהו עת צרה ואף בשנת השלוש עשרה שכבר נתבטלה הגזירה ושהו שם בתנאים הנ"ל נחשב עת צרה. ומה שהוכיחו מפיוט בר יוחאי אמר שאין מביאים ראיה מפיוט.

ור"א בנו "ההו יתבי עד צואריהו בחלא היו יושבים עד צואריהם בחול בעידן צלויי (בזמן התפילה) לבשו מכסו ומצלו (לבשו בגדיהם להתפלל), הרי שרשב"י היה מפקיט לימודו כדי להתפלל, ותירצו דמצלו היינו ק"ש אבל לתפילה לא היו מפקיט לימודם. ועני בגליון השי"ס שם שמביא מתוס' בברכות דמצלי היינו דוקא תפילה, וכ"כ בצ"ח ובחי' ראמ"ה שהוא דוחק, וכתבו דבמקום שמפקיט לתורה לק"ש אגב מפקיט נמי לתפילה.

כמה אקטואלי - תפילה בעת צרה!!!...

ובס' תורת זאב להגר"י פרנק זצ"ל אביו של הגאון רצ"פ זצ"ל, תירץ דע"פ מש"כ הרמב"ן (בסהמ"צ מצוה ה) דתפילה בעת צרה היא מן התורה מיושב היטב, שהרי רשב"י היה בעת צרה דברח מן המלכות ולכן הפסיקו לתפילה משום דהא דמפקיט לק"ש ולא לתפילה שק"ש דאורייתא ותפילה דרבנן, אבל תפילה בעת צרה היא דאורייתא והוי כמו ק"ש ומפקיט לתפילה זו

עניינא דיומא – פסח פרק א' מתוך גיליון "לב המועדים" - ניתן לקבל במייל (lev17382@gmail.com)

הראשונים (מהרי"ל קסב). טעם אחר: לפי שיום זה נימול אברהם, מנין לפי שהמלאכים הפכו את סדום בט"ו ניסן ולפי זה המלאכים היו אצל אברהם בט"ו ניסן ואז הוא היה ביום השליש למילתו נמצא שנימול ביום י"ג ניסן וראוי לעשות יום זה יו"ט ולכן אין אומרים בו תחנון (חת"ס או"ח תכט א). והמילה היתה חשובה לקב"ה יותר מכל הקרבנות (פרדס יוסף).

טעם אחר: לפי שקרבן נשיא האחרון נשיא שבט נפתלי אחריו בן עינן היה ביום י"ב בניסן וכיון שקרבנותיו היו שלמים ושלמים נאכלים לשני ימים ולילה אחר הרי שסיום זמן אכילת בשר הקרבן היה ביום י"ג בניסן ולכן גם הוא נחשב כחג (חת"ס שם).

טעם אחר: אין אומרים תחנון ב"ג ניסן משום שהוא בן ימים חשובים, י"ב בניסן יום הקרבת קרבן נשיא האחרון וי"ד בניסן הוא ערב פסח ודי בזה בכדי להחשיב גם אותו כחג (דרישה תכט אות רג).

טעם אחר: כיון שהקריבו י"ב נשיאים קרבנות, ולא יתכן י"ב ימים בלא שבת בינתיים ועלינו לעשות זכר לחגם של הנשיאים ב"ב ימי חול ולכן יום י"ג בניסן נכלל בימים שאין אומרים בהם תחנון זכר לחגם של הנשיאים (בעל הקנה תכט אות לו).

טעם אחר: י"ב ימים ראשונים היו כנגד י"ב שבטים ובהם לא נמנה אהרון הכהן [משבט לוי] ושבט לוי היה יומו ביום י"ג בהדלקת הנרות הרי י"ג ימים כולם קדושים (של"ה אות קסה).

הטעם שאין אומרים תחנון אחר הפסח: כיון שרוב החודש בקדושה לפיכך עושים כולו קודש (מג"א תכט ב, לבוש שם א, משנ"ב שם ס"ק ז).

טעם אחר: כיון שלעתיד לבוא יהיה חינוך בית המקדש כל ז' ימים שאחר הפסח (ע"ן מסכת סופרים כא ה"א) דיבנה ביו"ט ואין מערביין שמחה בשמחה (חת"ס תכט). יש שביארו בלשון אחר שיש לנו לעשות סימן שאנו מאמינים ומצפים ושמחים לקראת ביאת הזמן ההוא והמיקל בו חוששים שאינו מצפה או אינו שמח

חודש ניסן הוא מלך מפני חג המצות שבו וכל חודש שהוא מלך ראש חודש שלו רק יום אחד (מהרי"ל הלכות ר"ח ניסן), רמז לדבר: מהפסוק (שמות ב יב) "החודש הזה לכם" לכם אותיות מלך (מהר"א טירנט ניסן).

החודש הזה לכם ראש חודשים, הטעם שנבחר חודש זה לראש חודשים

מפני שהמצרים עבדו לטלה שהוא ראש המזלות באפודת העגולה ומזל טלה משמש בחודש ניסן ולכן נבחר ראשון לחודשי השנה לומר כי אין ממשות במזלות וה' הוא האלקים בשמים ממעל וישראל הם עם סגולה (ערוה"ש תכט ב).

שמות החודש

חודש ניסן: ניסן מלשון ניסים דהיינו שבחודש הזה נעשה ניסים לישראל, מכת בכורות, יציאת מצרים ועוד ובניסן ניגאלו ובניסן עתידים ליגאל (מדרש לקח טוב בא יב ב, רש"י ברכות נו, א ד"ה ניסן).

חודש ניסן נקרא גם חודש האביב (שמות יג ד, ר"ה ז, א), והטעם: לפי שאביב אותיות אב י"ב דהיינו שהוא אב לכל החודשים והם ניזונים ונשפעים ממנו כאב המשפיע על בניו (ספר דעת משה עניני חודש ניסן, ספר פתח דביר רכו, ספר גדל מחנה אפרים פרשת בא ד"ה החודש הזה). וז"ל רבינו בחיי (שמות יג ד) חג הפסח בזמן אביב שהוא זמן קציר שעורים שהרי קנה השיבלות נקרא אביב וכמו שכתוב והאביב גבעול וזהו מלשון אב כי הוא המוליד גרגרי החיטה וניסין נקרא אביב לפי שהוא אב לי"ב חדשים.

תחנון – נפילת אפים

אין נופלים על פניהם בכל חודש ניסן (טושו"ע תכט ב), הטעם בתחילת החודש לפי שבראש חודש ניסן הוקם המזבח (שמות מ יז) וי"ב נשיאים הקריבו קרבנות י"ב ימים כל יום אחד (במדבר ז יא) וכל אחד עשה יו"ט ביומו (טור תכט בשם מסכת סופרים פרק כא הלכה ב), הטעם שאין אומרים תחנון ב"ג ניסן: יום י"ג הוא כעין איסור חג לפי ש"ב נשיאים הקריבו את קרבנם ב"ב הימים

לשמיעת תשובות לשאלות לחידוד וכן תגובות נוספות לדפי יהודי של ש"ס בטל': 077-9710320 שלוחה חמש, תשע ארבע. | למענה על שאלות הסיכום בשלוחה חמש, תשע, שתים. | פרטים על התוכנית ומידע כללי בשלוחה 6

משה בן רוזט בתושח"י כל הרואה את ההודעה יאמר שני פרקי

לרפואה שלימה

תהילים בקו: 077-971-0320 בשלוחה: 597

טל': 0722-146676 | מוקד 24 שעות כוכבית זכות 6527*

יהודי של ש"ס

דף העשרה לשיעורי הדף היוזמי שע"י

איחוד שיעורי התורה בישראל

לקבלת הגיליון במייל torat.israel4@gmail.com

ותשובה ותפילה וצדקה מעבירין את רוע הגזרה
קו התהילים להצלת הבריאים שלא יחלו והחולים שיתרפאו
0722-148184-077-9710320 שלוחה 597 לשליחת שמות לתפילה חייגו

שבת דף י"ב

נערך ע"י הרה"ג הרב נחום כהן שליט"א, הארות והערות יתקבלו בברכה במייל: c7673908@gmail.com

1) מהי 'עריבה' ?

- א. ספינה.
- ב. קערה.
- ג. מעבורת.

2) לקרוא בשבת לאור הנר, הרי זה איסור:

- א. תורה של 'בונה'.
- ב. דרבנן שמא יעבור על איסור תורה של 'מכבה'.
- ג. דרבנן שמא יטה ויקרב הפתילה לשמן ויעבור על איסור תורה של 'מבעיר'.

3) אין מלאכי השרת מכירים לשון:

- א. אשורית.
- ב. ארמית.
- ג. הקודש.

השאלות במדור זה הינן רשות

איסור הקריאה לאור הנר, עד איזה גובה נר מדובר ?

ללא אולדף לומא זאנו דעס 'למלמל' אקא אקא זאנו ללא ללא ללא
ללא סא אקא 'ללא אקא אקא' ללא ללא ללא ללא ללא ללא

הגאון רבי מרדכי בונים זילברברג שליט"א - רב שכון חי'ב לתנובות ולהערות בכתובת מייל: 5740398@gmail.com

דף י"ב ע"א

האם יש איסור בשוגג דרבנן

תניא חנניא אומר חייב אדם למשמש בבגדו ערב שבת עם חשיכה שמא ישכח ויצא. ועיין מג"א (סי' רנ"ב ס"ק כ"ו) שכתב דגם במקום שאין רה"ר דאורייתא, מ"מ צריך למשמש משום שמא יש לו מוקצה בכיסו. ויל"ע למה אסר משום מוקצה, ולא משום איסור הוצאה לכרמלית דהוי נמי דרבנן, ועוד יותר יש איסור בכרמלית מאיסור מוקצה, דכרמלית יש לו עיקר מן התורה משא"כ מוקצה. ועכ"פ חזינן שאפי' שהחשש הוא שיעבור על איסור דרבנן בשגגה, מ"מ הוי איסור, ומכאן צ"ע על דברי הנתה"מ (סי' רל"ד) שכתב דעל איסור דרבנן אינו חייב בשוגג (אילת השחר).

ורגיל מו"ר הגרא"י שטיינמן זצ"ל להקשות מפני מה צריך למשמש בכיסו בע"ש עם חשיכה, הרי ודאי לא ישכח ויצא, דהא אמרי' בב"מ (דף כ"א ב') אדם עשוי למשמש בכיסו בכל שעה, ותלינן דודאי משמש וידע שאבד ממונו, וא"כ ודאי ידע בשעת יציאה שיש לו בכיסו דבר.

האם גם במי שבירך צריך לומר שבת היא מלזעוק

שבת היא מלזעוק. מותר לבקר חולים בשבת ולא יבקש עליהם רחמים כדרך שאומרים בחול המקום ירחם וכו' שע"י בקשת רחמים יעורר בכי ויצטער אלא צריך להרחיב דעתם בדברי תנחומים שלא יצטערו בשבת שיאמר שבת היא מלזעוק ורפואה קרובה לבא ורחמיו מרובים ושבתו בשלום ויש אומרים שאין

מלזעוק, והיינו שהמניעה שהובא נמנע מלזעוק זה עצמו קיום שבת בשב ואל תעשה, וע"ז נאמר שבת היא מלזעוק ורפואה קרובה לבא, שהקיום שבת שישנו בכך שהוא נמנע מלזעוק יביא לכך שרפואה קרובה לבא דף י"ב ע"ב

כדאי שהפנקס ילווה את האדם תמיד

קרא והטה וכתב על פנקסו. וידוע כי גם לתנאים הקדושים היה פנקס בו רשמו לזיכרון את אשר ראו הכרח לזכרו וכמו שמוזכר בגמרא במסכת שבת (דף י"ב) אצל רבי ישמעאל בן אלישע: "רבי נתן אומר: קרא והטה וכתב על פנקסו: אני ישמעאל בן אלישע קריתי והטיתי נר בשבת..."

ולכן כותב המשגיח רבי שלמה וולבה זצ"ל (אלי שור ח"א עמ' קס): כל מי שעוסק בבנין עולמו הרוחני והדואג שלא יוציאוו טרדותיו מעולמו, מן ההכרח שיכתוב לעצמו ספר זיכרון, וכמו הרבה מגדולי הדורות האחרונים אשר שקדו על רשימות בפנקסיהם. ולכן כדאי שהפנקס ילווה את האדם תמיד, ויהיה הוא מחברת דוקא – לא עלים בודדים, בגודל בינוני, שיהיה נוח לרשום בו כל הרשימות – הארוכות והקצרות, ושיהיה קל לשאתו בכיס תדיר

וכתב כתב הגאון רבי מרדכי צוקרמן זצ"ל: הלא במה שנוגע לחשבונות וכל עניני המשא ומתן שלו אדם כותב בספר. ואם בעניני הגוף כן, בעניני הנפש אל אחת כמה וכמה (מידות דיליה).

צריכין לומר ורחמיו מרובים כו' וכן נהגו וכן הש"ץ כשמברך החולה בבית הכנסת ואומר מי שבירך כו' לא יאמר המקום ישלח רפואה כו' אלא יאמר שבת היא מלזעוק ורפואה קרובה לבא (שולחן ערוך הרב או"ח סי' רפ"א סק"א).

האם לחולה שיש בו סכנה גם אומרים שבת היא מלזעוק? המנהג לומר במי שברך לחולה ולחולה עצמו "שבת היא מלזעוק ורפואה קרובה לבוא", ושמעתי מפקפקים בזה בחולה שיש בו סכנה, שהרי מותר לזעוק בשבת על חולה שיש בו סכנה, וכן שמעתי מעשה שהיה ביהכ"פ שחל להיות בשבת והורה רבינו החזו"א זצ"ל להשמיט "שבת היא מלזעוק" שמותר לזעוק בחולה שיש בו סכנה בשבת, ולפי זה בכל חולה שיש בו סכנה יש להשמיט "שבת היא מלזעוק". ולע"ד נראה ש"שבת היא מלזעוק ורפואה קרובה לבוא" היא גופא תפילה, והכוונה שכח קדושת השבת גופא מועיל לרפואה ומתפלל שכן, ולפי"ז יש לומר כן גם בחולה שיש בו סכנה, שאין צריך לזעוק בשבת מפני ששבת גופא היא רפואה וזכות השבת תעמוד לרפואתו, אבל אין הכוונה לומר בנוסח זה שאסור לזעוק על חולה שיש בו סכנה בשבת, רק בזה מעוררים שקדושת השבת יועיל לרפואה (תשובות והנהגות כרך ד סימן פד).

ש"ב כ"ק אדמו"ר מהר"א מסטריקוב זצ"ל, היה אומר הנכנס לבקר את החולה ואומר שבת היא מלזעוק בוודאי שאיירי באדם שנכנס לחולה ומרגיש צורך ורצון לזעוק ולהתפלל, והוא אדם שמאמין ואוחז בתפילה, ורק משום כבוד השבת מונע את עצמו

עניינא דיומא – פסח פרק ב' מתוך גיליון "לב המועדים" (- ניתן לקבל במייל lev17382@gmail.com)

"צדקתך צדק" כל חודש ניסן (שו"ע תכ"ב ב). והטעם: לפי שדינו כתחנן וכל יום שאילו היה חול לא אומרים בו תחנן הוא הדין שאין אומרים צדקתך צדק. הזכרת נשמות וצידוק הדין: אין מזכירים נשמות וצדוק הדין, והטעם: משום שצידוק הדין וצדקתך שווים הם (משנ"ב תכ"ב ס"ק ח).

הספד: אין מספידים לאדם שנפטר בניסן, חוץ מחכם בפניו וגם בזה יקצרו, כמו כן אין לשמוע הספד מוקלט (שו"ע תכ"ב ב). והטעם כלעיל מפני שכולו קודש.

במנהגי חודש ניסן

ללכת לבית החיים: יש שנהגו שלא לילך לבית הקברות בחודש ניסן (תשובות והנהגות ח"ב ס"ה), והטעם: לפי שחודש ניסן כולו קודש (קב הישר פרק פח) [כיון שאין אומרים ברובו תחנן עשו אותו כקדוש כולו]. טעם אחר: לפי חוששים שמא יבוא לומר צידוק הדין (אורחות רבינו ח"ה עמוד שה). ויש כתבו שאפשר ללכת, והטעם: לפי שרק בשבת ויו"ט וחול המועד אין הולכים משום שאין תועלת בכך כיון שאין הנפש נמצאת בימים אלו על הקבר אבל בחודש ניסן הולכים (אורחות רבינו שם תשובות והנהגות שם, קובץ מבית לוי חודש ניסן ומוסיף ובלבד שלא יספידו).

אל ארך: אומרים "אל ארך אפים" בשני וחמישי בהוצאת ספר התורה לקריאת התורה, מלבד ערב פסח כשיצא בימים אלו (מהרי"ל הלכות חודש ניסן), והטעם: כיון שא"א ולמנצח דינם שווים וכיון שאומרים למנצח אומרים גם א"א (עיי"ן רמ"א קלא ומשנ"ב שם ס"ק לה).

יהי רצון: אין אומרים "יהי רצון" בשני וחמישי שאחר קריאת התורה (שו"ע משנ"ב תכ"ב ח, ס"ק ח), והטעם: משום שהיו כתחינה (לבוש ב).

למנצח (תהילים כ): בני אשכנז אומרים "למנצח יענך ה'" מלבד ערב פסח שאין אומרים (רמ"א תכ"ב ב).

מנהג בני ספרד: שלא לומר למנצח, והטעם: לפי שמוזכר בו יום צרה ואין להזכיר יום צרה בימי ניסן שהם ימי גאולה ושמחה לישראל (שיורי כנסת הגדולה תכ"ב בהג"ה אות ט) וכלל הוא שכל יום שאין אומרים בו תחנן אין אומרים בו גם למנצח (שיורי כנסת הגדולה קלא הגה"ט אות ג), אב הרחמים: בשבת במוסף אין אומרים "אב הרחמים" מלבד שביעי של פסח שמזכירים בו נשמות [יזכור] שכן אומרים "אב הרחמים", ושבת מברכים של חודש אייר כיון שהוא מימי הספירה (מבית לוי חודש ניסן).

צדקתך צדק: אין אומרים במנהג בשבת לפני עלינו לשבח

לשמיטת תשובות לשאלות לחידוד וכן תגובות נוספות לדפי יהודי של ש"ס בטל': 077-9710320 שלוחה חמש, תשע ארבע. | למענה על שאלות הסיכום בשלוחה חמש, תשע, שתיים. | פרטים על התוכנית ומידע כללי בשלוחה 6

הרב מרדכי דניאל בן שרה איטה בתושח"י כל הרואה את ההודעה

יאמר שני פרקי תהילים בקו: 077-971-0320 בשלוחה: 597

לרפואה שלימה

טל': 0722-146676 | מוקד 24 שעות כוכבית זכות 6527*

